EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 7.7.2011
COM(2011) 413 konč.

POROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ

Vmesni pregled programa Vseživljenjsko učenje

KAZALO

1. Uvod ... 2

2. Glavne ugotovitve ... 2

Podpora za strukturne spremembe ... 2

Zgoda o uspehu posameznikov in institucij ... 3

3. Napredek pri doseganju kvantitativnih ciljev programa ... 4

Redno povečevanje mobilnosti ... 4

Veliko povpraševanje po partnerstvih, projektih in mrežah ... 5

4. Evropska dodana vrednost in vpliv programa Vseživljenjsko učenje ... 5

Podpora razvoju politike na ravni EU in nacionalni ravni ... 5

Posodobitev institucij za izobraževanje in usposabljanje ... 6

Spodbuda za posamezne kompetence ... 6

Evropska dodana vrednost ... 6

5. Učinkovitost upravljanja in usmerjenost k strankam ... 7

Vključevanje prejšnjih programov v program Vseživljenjsko učenje ... 7

Izvajanje in upravljanje ... 7

Absorpcija proračuna in stroškovna učinkovitost ... 8

6. Priporočila ocene ... 9

7. Sklepne ugotovitve ... 9

PRILOGA ... 11

Donacije in razdelitev proračuna v okviru programa Vseživljenjsko učenje po podprogramih v obdobju 2007–2009 ... 11

1. UVOD

V skladu s petim odstavkom člena 15 Sklepa št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006 o uvedbi akcijskega programa na področju vseživljenjskega učenja (Sklep o programu Vseživljenjsko učenje)[1] to poročilo vsebuje informacije o programu Vseživljenjsko učenje. Temelji na ugotovitvah vmesne ocene programa Vseživljenjsko učenje[2], nacionalnih poročilih o izvajanju programa Vseživljenjsko učenje iz 31 sodelujočih držav[3] in informacijah, ki jih je zbrala Komisija.

2. GLAVNE UGOTOVITVE

Program je v prvih treh letih izvajanja s skoraj 3 milijardami EUR financiral dejavnosti **nadnacionalnega izobraževanja in usposabljanja** ter spodbujal posodobitev izobraževalnega sistema v **31 evropskih državah**. **Evropskim državljanom** je zagotovil **900 000 obdobij učne mobilnost**; od tega 720 000 za študente in skoraj 180 000 za učitelje, vodje usposabljanja in drugo osebje. Na različen način je sodelovalo več kot **50 000 evropskih organizacij**.

Podpora za strukturne spremembe

Program Vseživljenjsko učenje podpira razvoj politik, sodelovanje in mobilnost ter tako spodbuja strukturne spremembe. S kakovostnimi orodji, analizami in raziskavami ter forumi za izmenjavo informacij o najboljših praksah prek odprte metode koordinacije (OMK) izboljšuje oblikovanje politik. Erasmus, visokošolski del programa Vseživljenjsko učenje, je utrdil pot za bolonjski proces, usklajevanje ciklov visokošolskega izobraževanja in razvoj sistema za priznavanje študija v tujini na podlagi učnih rezultatov. Leonardo da Vinci (LdV), program za poklicno izobraževanje in usposabljanje (PIU), z razvojem kakovosti in pomena poklicnega izobraževanja in usposabljanja, povečevanjem preglednosti kvalifikacij ter spodbujanjem mobilnosti podpira izvajanje kopenhagenskega procesa. V okviru programa Jean Monnet je program Vseživljenjsko učenje spodbudil tudi razumevanje evropske sestave in izobraževanje mladih strokovnih delavcev na področju evropskih zadev.

Program Vseživljenjsko učenje je okrepil evropske pobude za sodelovanje na vseh ravneh izobraževanja in usposabljanja, vključno s šolami, ki sodelujejo v programu Comenius, in ponudniki izobraževanja za odrasle v okviru programa Grundtvig.

Anketiranci v okviru ocene so poudarili vlogo programa Vseživljenjsko učenje pri usklajevanju in izmenjavi politik, razvoju evropske dimenzije izobraževanja in usposabljanja ter obseg dodane vrednosti, ki jo program ustvarja v primerjavi s podobnimi

---

1 UL L 327, 15.11.2006, str. 45.

2 Vmesno oceno programa Vseživljenjsko učenje je med januarjem in decembrom 2010 opravil mednarodni konzorcij pod vodstvom litvanskega inštituta za javni red in upravljanje. Celotno poročilo o vmesni oceni programa Vseživljenjsko učenje je na voljo na http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports.

3 Nacionalna poročila, ki so jih v skladu s členom 15(4) Sklepa o programu Vseživljenjsko učenje predložile države, ki sodelujejo v programu (27 držav članic EU, države članice EGP in Turčija), in zajemajo obdobje 2007–2009, so bila pomemben vir informacij in podatkov za celotno vmesno oceno programa Vseživljenjsko učenje.

mednarodnimi in nacionalnimi programi. Ugotovljeno je bilo, da bi bil brez programa razvoj na teh področjih razdrobljen (v smislu obsega dejavnosti in pokritosti sodelujočih držav), dejavnosti bi se izvajale v manjšem obsegu in bolj omejeno, številni pomembni rezultati pa sploh ne bi bili doseženi.

Vendar pa vse možnosti še niso izkoriščene. Številni cilji, postavljeni v okviru programa, so postali sklop posebnih ukrepov, pri čemer pa nekateri od njih nimajo kritične mase, ki bi zagotavljala dolgoročen učinek. Napredek na področju pristopa vseživljenjskega učenja je v primerjavi s pristopom, ki temelji na izobraževalnih sektorjih, še vedno precej omejen. Medtem ko je največji učinek ukrepov programa opazen na ravni posameznikov in institucij, pa je učinek na sistemski ravni oziroma ravni politike skromnejši. Neposredna dodana vrednost programa je povezana predvsem s priznavanjem kvalifikacij ter večjo preglednostjo sistemov izobraževanja in usposabljanja v Evropi, vendar pa je neposreden vpliv ukrepov programa na posodobitev sistemov izobraževanja in usposabljanja neizrazit ter ga je težko oceniti.

Zgoda o uspehu posameznikov in institucij

Mobilnost, ki jo zagotavlja program Vseživljenjsko učenje, je zgodba o uspehu. Študija o vrednosti mobilnosti študentov in učiteljev v okviru programa Erasmus je pokazala, da obdobje začasnega študija v drugi evropski državi pomaga okrepiti mednarodne kompetence, olajša dostop do trga dela in nekdanjim Erasmusovim študentom pomaga do vidnejših mednarodnih delovnih mest. Mobilnost v okviru programa Vseživljenjsko učenje je tudi prispevala k razvoju evropske identitet in vrednot, kot so boj proti rasizmu, predsodkom, ksenofobiji in diskriminaciji.

Vendar pa se program še vedno sooča z nekaterimi težavami. Med pomembnimi dejavniki, ki zmanjšujejo učinkovitost programa, so težave z vključevanjem posameznikov in organizacij izven vzpostavljenih krogov izobraževanja, zelo visoka raven presežnega povpraševanja, še vedno omejena vključenost podjetij, ki bi mobilnim študentom ponujala opravljanje prakse, in nezadostno jezikovno znanje udeležencev (zlasti odraslih) v ukrepih mobilnosti.

Izboljšan okvir upravljanja in nadzora

80 % programa Vseživljenjsko učenje izvaja mreža 40 nacionalnih agencij, ki skupaj na letni ravni upravljajo okrog 900 milijonov EUR, preostali del večjih sodelovalnih projektov pa upravlja Izvajalska agencija za izobraževanje, avdiovizualno področje in kulturo (EACEA). V prvih treh letih izvajanja so nacionalne agencije učinkovito porabile namenska sredstva (več kot 90 %). Z obširno uporabo pavšalnih donacij in elektronskih obrazcev sta bila dosežena zadovoljstvo strank in stroškovna učinkovitost. Finančne revizije nacionalnih agencij so pokazale tudi prakso dobrega upravljanja z nizko stopnjo napak (< 2 %).

Na nekaterih področjih pa so še potrebne izboljšave: število revizij ali navideznih revizij je visoko, revizije pa še niso vedno dovolj usklajene. Upravljanje nekdanjih neodvisnih programov še ni v celoti vključeno. Možnosti, ki jih ponujajo elektronska orodja za upravljanje, niso povsem raziskane. V težavni začetni fazi programa so bile potrebne postopne prilagoditve na vseh ravneh: obrazci, informacijski sistemi, pravila upravljanja, načela poročanja in zahteve. Treba je priznati, da današnja pozitivna ocena upravljanja programa s strani glavnih zainteresiranih strani bolj odraža stanje leta 2010 kot pa

povprečno zaznavanje v obdobju 2007–2009. Obstaja splošna potreba po stabilizaciji načel in postopkov in boljši stroškovni učinkovitosti za pripravo faze izvajanja.

3. NAPREDEK PRI DOSEGANJU KVANTITATIVNIH CILJEV PROGRAMA

Najnovejši podatki kažejo, da je bil pri doseganju kvantitativnih ciljev dosežen zmeren napredek. V izobraževalnih dejavnosti programa Comenius je bilo letno vključenih okoli 450 000 učencev (cilj za obdobje 2007–2013 so vsaj 3 milijoni učencev), ob takem trendu pa bi bilo do leta 2013 skupno vključenih 3 150 000 učencev. Od začetka programa Erasmus leta 1987 je bilo do leta 2009 v ukrepe mobilnosti programa vključenih 2,15 milijona študentov (cilj do leta 2012 so 3 milijoni). Program LdV je leta 2009 omogočil več kot 72 000 praks, leta 2010 pa skoraj 10 % več, tj. 79 000 (cilj je vsaj 80 000 praks v podjetjih letno do leta 2013). Nazadnje, program Grundtvig je leta 2009 podprl mobilnost okoli 6 100 zaposlenih oseb in odraslih učencev (do leta 2013 naj bi bilo v program mobilnosti na področju izobraževanja odraslih letno vključenih vsaj 7 000 posameznikov). Vendar pa so ocenjevalci na podlagi podatkov iz obdobja 2007–2009 izpostavili tveganje, da nekateri izmed kvantitativnih ciljev programa Vseživljenjsko učenje, ki jih za sektorske podprograme določa zakonska podlaga, ne bodo doseženi zaradi nezadostnega proračuna programa in drugih omejitev, predvsem v zvezi z mobilnostjo.

Redno povečevanje mobilnosti

Več kot 60 % skupnega proračuna programa Vseživljenjsko učenje podpira nadnacionalno mobilnost. Največji delež je namenjen ***visokošolskemu izobraževanju v okviru programa Erasmus*** – v akademskem letu 2008/2009 je na študij ali pripravništvo v tujino odšlo skoraj 200 000 študentov, kar je 15,5 % več kot v letu 2006/2007. Uspešnost pripravništev v podjetjih se povečuje – v letu 2008/2009 je več kot 30 000 Erasmusovih študentov opravljalo prakso v podjetjih, kar na letni ravni predstavlja več kot 50-odstotno rast.

Vmesna ocena je poudarila velik pomen, ki ga ima praksa v okviru programa ***Leonardo da Vinci*** za zaposljivost ter podjetniške spretnosti udeležencev. Koristi takih praks je bilo leta 2009 deležnih več kot 67 000 pripravnikov, vajencev, iskalcev zaposlitve, učiteljev in vodij usposabljanja, ki so se udeležili programov ***poklicnega izobraževanja in usposabljanja***. V zvezi s tem je bila pomembna vključenost malih in srednje velikih podjetij – 80 % pripravnikov v okviru programa LdV je prakso opravljalo v podjetju z manj kot 250 zaposlenimi.

Povečala se je tudi mobilnost ***nepoklicnega izobraževanja odraslih*** v okviru programa ***Grundtvig***. Leta 2009 je bilo zaradi uvedbe novih ukrepov – obiski in izmenjave ter delo asistenta – za mobilnost osebja za izobraževanje odraslih podeljenih več kot 41 % donacij več kot leto prej.

Z namenom izboljšanja kakovosti osnovnošolskega in srednješolskega izobraževanja je bilo v okviru programa ***Comenius*** leta 2009 podeljenih okoli 10 600 posameznih donacij za mobilnost za usposabljanje učiteljev in 1 170 za opravljanje dela asistenta za bodoče učitelje, kar je 22 % oziroma 6,5 % več kot v letu 2007. Leta 2009 je bil v okviru programa Comenius predstavljen nov ukrep mobilnosti, ***Individualna mobilnost učencev***, v okviru katerega se je leta 2010 v tujini šolalo prvih 700 učencev.

Veliko povpraševanje po partnerstvih, projektih in mrežah

Drugi največji delež proračuna programa Vseživljenjsko učenje je namenjen partnerstvom ter sodelovalnim projektom in mrežam. Projekt **eTwinning** zagotavlja tehnično infrastrukturo in pedagoško podporo učiteljem in šolam pri mreženju in vzpostavljanju lastnih evropskih šolskih projektov sodelovanja. Od leta 2007 je bilo registriranih več kot 17 500 projektov, v katerih je sodelovalo približno 50 000 šol. V platformi eTwinning je registriranih 125 000 učiteljev. Nov ukrep partnerstva **Comenius Regio,** katerega namen je podpreti vključevanje regionalnih in lokalnih organov v šolsko izobraževanje, je bil predstavljen leta 2008, v okviru ukrepa pa je bilo leta 2009 podeljenih 280 donacij. Sodelovalni projekti v okviru programa ***Leonardo da Vinci*** so podprli nacionalne reforme, ki jih je sprožil kopenhagenski proces. Zainteresirane strani s področja poklicnega izobraževanja in usposabljanja so preizkusile in na nacionalni ravni uvedle evropske instrumente, kot so EQF, EQAVET in ECVET. V okviru programa ***Grundtvig*** na področju ***izobraževanja odraslih*** pa je bil poudarek predvsem na socialno prikrajšanih skupinah in prostovoljcih v okviru novih projektov prostovoljnega dela starejših, ki se financirajo od leta 2009.

Program je posebno pozornost namenil spodbujanju **učenja jezikov** ter **uporabi informacijske in komunikacijske tehnologije** pri izobraževanju in usposabljanju. Odraz tega je podpora 85 oziroma 65 velikim projektom in mrežam v obdobju 2007–2009. Povpraševanje po različnih dejavnostih, ki jih ponuja program, je veliko večje od razpoložljivih sredstev. Posledica tega je, da je bilo v obdobju 2007–2009 v povprečju izbranih manj kot polovica vseh vlog, vloženih v okviru vseh štirih sektorskih programov.

4. EVROPSKA DODANA VREDNOST IN VPLIV PROGRAMA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE

Vmesna ocena je potrdila, da je program Vseživljenjsko učenje uspešno dosegel osebje in učence s področja formalnega izobraževanja in usposabljanja ter zadovoljil večino njihovih potreb glede kakovosti učenja, pridobivanja, priznavanja in potrjevanja spretnosti ter kompetenc, osebnega razvoja, učenja jezikov ter socialnih spretnosti.

Podpora razvoju politike na ravni EU in nacionalni ravni

Ocena je potrdila velik pomen programa Vseživljenjsko učenje za politiko, predvsem v povezavi s strateškim okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020). Financiranje iz prečnih dejavnosti programa Vseživljenjsko učenje in podpora vzajemnemu učenju sta spodbudila usklajevanje politik prek odprte metode usklajevanja. Program je imel s podpiranjem razvoja in izvajanja orodij za preglednost, prenosljivost in priznavanje kvalifikacij, kot so evropski kvalifikacijski okvir (EQF), evropski sistem prenašanja kreditnih točk (ECTS), evropski sistem prenašanja kreditnih točk v poklicnem izobraževanju in usposabljanju (ECVET) ter Europass, pomembno vlogo tudi pri krepitvi evropskega območja vseživljenjskega učenja. Več kot 80 % sodelujočih v oceni je menilo, da bi bili raven in kakovost dejavnosti, namenjenih razvoju orodij in metod za priznavanje in oceno kompetenc in spretnosti, brez programa Vseživljenjsko učenje nižji.

Poleg tega sklop programa Vseživljenjsko učenje Jean Monnet učinkovito spodbuja študij evropske integracije.

Posodobitev institucij za izobraževanje in usposabljanje

Program je z uvedbo novih učnih metod, izmenjavo dobrih praks, pregledom in internacionalizacijo izobraževalnih programov ter izboljšavami na področju institucionalnega vodenja in upravljanja prispeval k odpiranju in posodobitvi izobraževalnih institucij.

Večina šol, ki je sodelovala v programu Comenius, je izboljšala delovno okolje in uvedla nove metode poučevanja in učenja, ki so jih navdihnili tuji partnerji. Šole so postale bolj odprte za mednarodno sodelovanje, izboljšale pa so tudi svojo podobo in status na lokalni ravni, s čimer so pritegnile starše in obdržale motivirane učiteljev. Program LdV je prispeval k prilagoditvi poklicnih programov potrebam na trgu dela ter izboljšanju preglednosti na ravni EU glede izobraževalnih programov, kvalifikacij in poklicnih standardov. Organizacije s področja izobraževanja odraslih so z udeležbo – pogosto svojo prvo – v evropskih sodelovalnih ukrepih prek programa Grundtvig razvile izboljšane metode poučevanja, učinkovitejše strategije za doseg socialno prikrajšanih učencev, nove načine potrjevanja spretnosti in kompetenc ter boljše zagotavljanje tečajev za usposabljanje osebja za izobraževanje odraslih. Sodelovanje v programu Erasmus je izboljšalo storitve za študente ter okrepilo nove metode učenja in poučevanja ter profesionalizacijo postopkov upravljanja.

Spodbuda za posamezne kompetence

Ocena je pokazala, da je po mnenju posameznih upravičencev najbolj pozitiven vpliv sodelovanja v programu Vseživljenjsko učenje razvoj ključnih kompetenc. Temu sledijo večja samozavest ter izboljšani prilagodljivost in zmožnost skupinskega dela. Udeleženci so večkrat prevzeli pobudo ter izboljšali podjetniške spretnosti. Mobilni študenti v okviru programa Erasmus so pridobili drugačno akademsko znanje kot doma, izpopolnili znanje tujega jezika, pridobili medkulturne spretnosti, izboljšali poklicne možnosti in okrepili zavest o evropskem državljanstvu. Nemobilni študenti so se udeležili tečajev, na katerih so poučevali gostujoči tuji učitelji. Osebje, ki je sodelovalo pri izmenjavah, se je domov vrnilo z novimi metodami poučevanja in delovnimi metodami ter kontaktnimi podatki akademikov za nadaljnje sodelovanje.

Kot so pokazali odgovori na anketo, opravljeno v okviru ocene, so novo pridobljene kompetence izboljšale zaposljivost skoraj 70 % udeležencev v programu Vseživljenjsko učenje, ki so sodelovali v anketi.

Evropska dodana vrednost

Raziskave nacionalnih organov in nacionalnih agencij so pokazale evropsko dodano vrednost programa Vseživljenjsko učenje predvsem na treh področjih. Prvič, brez programa bi bila usklajevanje in izmenjava politik med sodelujočimi državami bistveno manjša in bolj razdrobljena. Drugič, program je podprl razvoj evropske dimenzije izobraževanja in usposabljanja z intenzivnejšim sodelovanjem med ponudniki izobraževanja, spremembo struktur in praks izobraževalnih institucij, spodbujanjem nastanka novih nacionalnih in večnacionalnih programov mobilnosti ter ustvarjanjem zavesti o evropskega državljanstva med mobilnimi učenci, učitelji in vodji usposabljanj. Tretjič, program Vseživljenjsko učenje je dopolnil že obstoječe podobne mednarodne, dvostranske in nacionalne programe. V oceni je poudarjeno, da se velika večina drugih obstoječih programov mobilnosti osredotoča predvsem na visokošolsko izobraževanje,

precej manj pa na srednješolsko izobraževanje, poklicno izobraževanje in usposabljanje ter zlasti izobraževanje odraslih. Vrednost programa tako predstavljata predvsem širok razpon ciljnih skupin, ki jim je program namenjen, in široka geografska pokritost dejavnosti programa.

V nasprotju z drugimi obsežnimi pomočmi EU, kot so strukturni skladi, je prednost programa Vseživljenjsko učenje podpora nadnacionalnemu sodelovanju, s čimer je omogočen dostop do večjega števila najboljših praks in inovativnih zamisli kot pri nacionalno usmerjenih ali dvostranskih programih. Vendar pa je bilo izpostavljenih nekaj področjih, na katerih so potrebne izboljšave. Predvsem so cilji programa preštevilni, v nekaterih primerih pa tudi preveč nejasni, zaradi česar jih je težko meriti. Obsegajo številna področja, ki se pogosto prekrivajo. Poleg tega so rezultati projektov v okviru programa Vseživljenjsko učenje še vedno premalo izkoriščeni. Čeprav sodelujoče organizacije močno razširjajo informacije, druge organizacije teh rezultatov pogosto ne uporabijo oziroma jih politični sistemi ne upoštevajo. Zato še vedno obstaja vrzel med institucionalnimi upravičenci programa Vseživljenjsko učenje in ključnimi nosilci odločanja.

5. UČINKOVITOST UPRAVLJANJA IN USMERJENOST K STRANKAM

Vključevanje prejšnjih programov v program Vseživljenjsko učenje

Zaradi znatne upravne poenostavitve in razširjanja informacij ciljnim skupinam je bila vključitev treh prejšnjih programov[4] v program Vseživljenjsko učenje uspešna predvsem v povezavi s splošnim upravljanjem. Vendar pa je analiza v okviru ocene razkrila več področij, na katerih lahko pride do tematskega prekrivanja med podprogrami, npr. med partnerstvi v okviru programa Leonardo da Vinci in Comenius, kjer v nekaterih državah ni jasne razmejitve med poklicnim izobraževanjem in tehničnim usposabljanjem v srednjih šolah, ali med ukrepi programa Grundtvig, ki ponuja odraslim še eno priložnost za izobraževanje, in programom Leonardo da Vinci (predvsem glede zagotavljanja „posredno poklicnih“ splošnih kompetenc ali splošnih kompetenc, „pomembnih za zaposljivost“).

Poleg tega perspektiva vseživljenjskega učenja ni bila v celoti izkoriščena. Še vedno se pojavljajo težave v zvezi z izvajanjem medsektorskih projektov. V zvezi s tem obstoj „prečnega programa“ ni v zadostni meri nadomestil segmentacije glavnega dela programa Vseživljenjsko učenje. Sam program je še vedno obsežen. Leta 2009 je program podprl 65 ukrepov[5], kar je 9 več v primerjavi z začetkom programa leta 2007.

Izvajanje in upravljanje

Več kot tri četrtine proračuna programa Vseživljenjsko učenje, približno 900 milijonov EUR na leto, kar predstavlja skoraj 40 000 pogodb, upravlja mreža nacionalnih agencij, ki na nacionalni ravni skrbijo za manjše „decentralizirane“ ukrepe mobilnosti in partnerstva. Večje mednarodne „centralizirane“ projekte sodelovanja in mreže ter ukrepe v okviru programa Jean Monnet upravlja agencija EACEA.

---

4 Socrates, Leonardo da Vinci in eLearning.

5 23 ukrepov na področju mobilnosti, 5 na področju partnerstev, 11 na področju večstranskih projektov, 13 na področju večstranskih omrežij in spremljevalnih ukrepov ter 13 ukrepov na področju študij, opazovanj in analiz v okviru programa Jean Monnet.

Na splošno je ocena pokazala, da je bila struktura izvajanja in upravljanja vseh ukrepov v obdobju 2007–2009 primerna. Nacionalne agencije so se sprva soočale predvsem s težavami v zvezi s spremembami poročanja in tehničnih zahtev glede upravljanja programa. Sčasoma pa so te spremembe prispevale k izboljšanju sistemov upravljanja ter zlasti sistemov nadzora in kontrole.

Izboljšave na področju mehanizmov spremljanja in nadzora je podprla uporaba različnih orodij za upravljanje na podlagi IKT, še zlasti dve podatkovni bazi – LLPLink za decentralizirane ukrepe in Saykiss za centralizirane. Vendar pa so ocenjevalci poudarili, da so predvsem pri bazi LLPLink, ki je bila razvita v zelo kratkem času, še vedno možne izboljšave, s katerimi bi se povečala učinkovitost ukrepov za upravljanje, spremljanje in nadzor programa Vseživljenjsko učenje.

Splošna uvedba donacij na podlagi fiksnih zneskov (enkratni zneski in pavšalne donacije na podlagi stroškov na enoto) je bistveno poenostavilo upravne dogovore v okviru programa Vseživljenjsko učenje. Kljub temu pa številni ukrepi programa, zlasti centralizirani ukrepi in različne oblike mobilnosti, še vedno vključujejo kombinacijo fiksnih in dejanskih stroškov. V zvezi s tem sta tako še vedno možna dodatna poenostavitev in dodatno zmanjšanje upravnega bremena za upravičence in upravne organe programa.

Glede na sklepne ugotovitve ocene je sistem spremljanja programa na splošno utrpel škodo, ker do leta 2010 niso bili oblikovani kazalniki in okvir spremljanja programa. Poleg tega so se potrjeni kazalniki osredotočali predvsem na učinke, spremljanje rezultatov in morebitnih vplivov pa je bilo manj sistematično.

Absorpcija proračuna in stroškovna učinkovitost

Na splošno so visokošolski zavodi prek programa Erasmus prejeli v povprečju okoli 45 % sredstev programa Vseživljenjsko učenje, poklicno izobraževanje v okviru programa Leonardo da Vinci je prejelo 26 % sredstev, šolsko izobraževanje prek programa Comenius 16 % sredstev, nepoklicno izobraževanje odraslih v okviru programa Grundtvig pa 5 %. Prečni program predstavlja 5 % sredstev, program Jean Monnet pa 2 %.

Na podlagi razmerja med donacijami za poslovanje, ki so jih prejele nacionalne agencije, oziroma subvencijami, ki jih je prejela agencija EACEA, in skupnim zneskom sredstev programa Vseživljenjsko učenje, ki so ga upravljale posamezne agencije, se na podlagi analize v okviru ocene ocenjuje, da so donacije za poslovanje, dodeljene tem upravnim organom, v obdobju 2007–2009 predstavljale 5,4 % vseh sredstev programa. Rezultati študij primerov in razgovorov, opravljenih v okviru ocene, kažejo, da „drugi instrumenti politike, kot je na primer OMK, ne bi zagotovili boljše stroškovne učinkovitosti“ pri doseganju želenih učinkov ali rezultatov.

Analiza v okviru ocene je potrdila, da je bila dodelitev sredstev sektorskim podprogramom in ukrepom v obdobju 2007–2009 v skladu z minimalnimi zahtevami, ki jih določa pravna podlaga[6]. Kljub temu pa je bila za podprograme, ki so imeli v tem obdobju težave z doseganjem kvantitativnih ciljev, predlagana prerazporeditev sredstev.

---

[6] V skladu s členom B(11) Priloge k Sklepu o programu Vseživljenjsko učenje so najnižji zneski, dodeljeni sektorskim podprogramom: Comenius – 13 %, Erasmus – 40 %, LdV – 25 % in Grundtvig – 4 %.

6. PRIPOROČILA OCENE

Glavna priporočila zunanjih ocenjevalcev je mogoče povzeti takole (za celoten seznam glej http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/evalreports):

1. program si mora prizadevati za boljšo usklajenost s prednostnimi nalogami in cilji strategije Evropa 2020 ter strateškim okvirom za evropsko sodelovanje v izobraževanju in usposabljanju (ET 2020), to pa mora podpreti opredelitev kazalnikov za spremljanje učinka;

2. program mora storiti več na področju vključevanja posameznikov, ki niso vključeni v sektor začetne formalne izobrazbe in usposabljanja;

3. program mora storiti več na področju nadaljnjega vključevanja in usklajevanja ciljev, ukrepov in orodij za izvajanje med vsemi sektorji in podprogrami, da se zagotovi boljša podpora perspektivi vseživljenjskega učenja;

4. program mora še naprej vlagati v mehanizme za priznavanje in potrjevanje kompetenc;

5. da bi se izboljšala učinkovitost programa, je treba poiskati dodatne upravne poenostavitve, zlasti s povečanjem deleža projektov, ki se financirajo na podlagi fiksnih stroškov. Na ostalih področjih upravnega sistema pa mora program do leta 2013 zagotoviti obdobje stabilnosti, da se izkoristijo najnovejše izboljšave;

6. sodelovanje med izvajalsko agencijo in nacionalnimi agencijami mora biti jasno opredeljeno in okrepljeno.

7. SKLEPNE UGOTOVITVE

Zunanja ocena programa Vseživljenjsko učenje je pokazala, da je program pomemben in koristen za doseganje ključnih ciljev na področju izobraževanja in usposabljanja, ki so bili potrjeni na ravni EU, s čimer prispeva k doseganju skupnih strateških ciljev Evropske unije. Poleg tega je pomemben za življenja posameznih sodelujočih državljanov, uporabniku prijazen in zelo priljubljen ter obravnava potrebe različnih ciljnih skupnosti. Okvir nadzora je učinkovit.

Vendar pa so še vedno potrebne izboljšave. Nekatere od njih so upravljavske narave in sodijo na področje delovanja Komisije. Večina pa je bolj daljnosežnih ter zahteva pregled in ponoven razmislek o zasnovi programa.

Na podlagi vmesnega pregleda programa Vseživljenjsko učenje namerava Komisija:

- popraviti okvir upravljanja, ki je dosegel visoko raven kakovosti, s trdnimi pravili, postopki in prizadevanji za zmanjšanje orodij IT v celotni verigi izvajanja (Komisija, nacionalne agencije, končni upravičenci). Morebitne spremembe se bodo ocenile s temeljito analizo razmerja med stroški in koristmi ter analizo tveganja;

- kot nujno zadevo preučiti možnost poenostavitve revizij z nadomestitvijo trenutnega pristopa neciljnega vzorčenja z novim, ki bi temeljil na strategiji ocene resnega tveganja;

- preizkusiti nove platforme za izmenjavo ali razširitev obstoječih platform ali drugih poti, da se olajša izmenjava informacij in strokovnega znanja, s čimer bi se uskladila ponudba in povpraševanje po sodelovalnih projektih in mobilnosti (npr. iskanje partnerjev za prakso v okviru programov Leonardo da Vinci in Erasmus).

Komisija namerava brez poseganja v svoje predloge za naslednjo generacijo programa v okviru novega večletnega finančnega okvira:

- z iskanjem sinergij med različnimi vrstami vlaganj s strani EU na področju izobraževanja in usposabljanja preučiti celovit okvir politik za novi večletni finančni okvir, da bi se preprečila prekrivanja in bi se zagotovil največji možni učinek;

- preučiti možnosti za nadaljnjo krepitev prednosti obstoječega programa, kar bi pripomoglo k doseganju skupnih ciljev v okviru strategije Evropa 2020, strateškega okvira ET 2020 in Digitalne agende. Program dosega odlične rezultate na različnih področjih: v vseevropskih ukrepih, ki v podobnih dejavnostih s skupnimi cilji vključujejo vse države članice, na področju nadnacionalne učne mobilnosti in pri zagotavljanju dokazov za reformo politike, uspešen pa je tudi kot inkubator za inovativne ukrepe in najboljše prakse ter pri izmenjavi in mreženju z nizkimi stroški;

- preučiti načine za večjo uravnoteženost ambicioznih ciljev, predvsem prek smiselne koncentracije, racionalizacije, poenostavitve in boljšega merjenja učinka;

- pripraviti okvir upravljanja in nadzora za naslednjo generacijo programa, da se zagotovita nemoten potek začetne faze in polni izkoristek vseh možnih poenostavitev.

PRILOGA

Donacije in razdelitev proračuna v okviru programa Vseživljenjsko učenje po podprogramih v obdobju 2007–2009

(Vir: Poročilo o vmesni oceni programa Vseživljenjsko učenje; Poročilo o dejavnostih v okviru programa Vseživljenjsko učenje za obdobje 2009–2010 – posodobljeni podatki)

	2007				2008				2009			
	Št. prejetih vlog	Št. podeljenih dotacij	Proračun (v EUR)	% skupnega operativnega proračuna	Št. prejetih vlog	Št. podeljenih dotacij	Proračun (v EUR)	% skupnega operativnega proračuna	Št. prejetih vlog	Št. podeljenih dotacij	Proračun (v EUR)	% skupnega operativnega proračuna
COMENIUS	37 498	18 142	147 000 000	16,1	35 954	19 892	152 000 000	15,3	40 233	20 007	181 000 000	17,2
ERASMUS	ni na voljo	215 353	407 000 000	44,6	ni na voljo	235 757	456 000 000	46,0	ni na voljo	252 102	459 000 000	43,6
LEONARDO DA VINCI	8 298	3 842	236 000 000	25,8	11 030	5 655	257 000 000	26,0	12 984	6 125	274 000 000	26,0
GRUNDTVIG	7 099	3 292	44 700 000	4,9	7 999	3 678	45 600 000	4,6	11 088	5 099	60 800 000	5,8
PREČNI PROGRAM				5,6				5,5				5
Ključna dejavnost 1 – Politike	43	17	26 700 000		35	24	24 500 000		45	6	26 900 000	
Ključna dejavnost 2 – Jeziki	97	26	11 000 000		88	30	18 400 000		75	29	12 700 000	
Ključna dejavnost 3 – IKT	146	23	10 200 000		144	22	8 660 000		211	26	9 000 000	
Ključna dejavnost 4 – Razširjanje	54	12	2 970 000		49	12	2 920 000		65	12	4 600 000	
PROGRAM JEAN MONNET				2,6				2,4				2,3
Ključna dejavnost 1	326	145	4 690 000		284	115	4 420 000		465	115	4 920 000	
Ključna dejavnost 2	97	26	17 100 000		88	30	17 500 000		75	29	17 900 000	
Ključna dejavnost 3	23	18	1 700 000		26	18	1 670 000		32	20	1 700 000	
DRUGI			3 430 000	0,4			1 520 000	0,2			900 000	0,1
SKUPNO	**ni na voljo**	**240 896**	**912 490 000**	**100**	**ni na voljo**	**265 233**	**990 190 000**	**100**	**ni na voljo**	**283 570**	**1 053 420 000**	**100**
Upravni izdatki			11 300 000				11 900 000				11 300 000	
Izvajalska agencija			15 300 000				17 100 000				18 100 000	
SKUPEN PRORAČUN PROGRAMA VSEŽIVLJENJSKO UČENJE			**939 090 000**				**1 019 190 000**				**1 082 820 000**	

Comenius: obsega asistentska mesta; stalno strokovno izpopolnjevanje; večstranska in dvostranska šolska partnerstva; partnerstva Regio; večstranske projekte; večstranske mreže; spremljevalne ukrepe in pripravljalne obiske.
Erasmus: obsega mobilnost študentov, mobilnost osebja, intenzivne programe, jezikovne tečaje in pripravljalne obiske.
Leonardo da Vinci: obsega projekte mobilnosti za udeležence začetnega poklicnega usposabljanja, osebe na trgu dela ter strokovne delavce v poklicnem izobraževanju in usposabljanju; partnerstva; večstranske projekte (prenos inovacij in razvoj inovacij); večstranske mreže, spremljevalne ukrepe in pripravljalne obiske.
Grundtvig: obsega obiske in izmenjave za zaposlene v izobraževanju odraslih; delo asistenta; stalno strokovno izpopolnjevanje za zaposlene v izobraževanju odraslih; delavnice; projekte za starejše prostovoljce; partnerstva za učenje; večstranske projekte; večstranske mreže, spremljevalne ukrepe in pripravljalne obiske.
Prečni program – ključna aktivnost 1/politike: v podatke o vlogah in donacijah niso vključeni ukrepi študijski obiski.